

Zákon o dani z príjmov (zavedenie rovnej dane z príjmu 19%)

V decembri poslanci NR SR opätovne schválili prezidentom vetovaný zákon o dani z príjmov. Zákon predložilo Ministerstvo financií v nadväznosti na koncepciu daňovej reformy v rokoch 2004, ide o najdôležitejší zákon celej daňovej reformy. S platnosťou od 1. januára 2004 prináša táto norma zavedenie rovnej 19-percentnej dane z príjmu fyzických aj právnických osôb.

Okrem zavedenia rovnej dane, mení sa systém odpočítateľných položiek. Zákon zvyšuje nezdaniteľný základ dane jedného daňovníka na 19,2 násobok životného minima platného k januáru aktuálneho roka (4 210 Sk), t.j. pre rok 2004 predstavuje nezdaniteľné minimum výšku 80 832 Sk. Rovnakú sumu si daňovník môže odpočítať zo základu dane za manželku (resp. manžela) ak nemá vlastný príjem. V prípade ak manželka (manžel) má zdaniteľné príjmy, ktoré nedosahujú sumu nezdaniteľného minima, môže si daňovník uplatniť sumu predstavujúcu rozdiel medzi nezdaniteľným minimom a sumou vlastného príjmu manželky(manžela). Do tretice, bude nezdaniteľná časť základu dane na vyživované dieťa nahradená tzv. daňovým bonusom. Zamestnaný rodič si na každé vyživované dieťa bude môcť z daňovej povinnosti ročne odpočítať 4800 Sk.

Od budúceho roka zákon ruší paušálnu daň, pretože ako zdôvodňuje vládny materiál ide o nesystémový prvok, ktorý mal slúžiť na zjednodušenie administratívnej náročnosti podnikania drobných podnikateľov, no koncepcia dôchodkovej reformy s ním už nepočíta. Namiesto toho si po novom živnostníci budú mať možnosť zo svojich príjmov odpočítať 25% paušálnych výdavkov, živnostníci iba s príjmom z remeselných činností majú nárok na odpočet až 60% paušálnych výdavkov. Ďalej si môžu odpočítať zaplatené poistné a taktiež nezdaniteľný základ a zo zostávajúcej sumy potom zaplatia daň 19%. Paušálne výdavky budú môcť používať iba podnikatelia, ktorí nie sú platcami DPH. Ak sa živnostník rozhodne pre paušálne výdavky, nie je povinný viesť si účtovníctvo, klasicky zdaňovaní živnostníci však túto možnosť nemajú.

Daňovníci, ktorí nie sú zariadení na podnikanie (vrátane neziskových, napr. mimovládnych organizácií) budú mať príjmy zo základných činností (vykonávanie činností, za ktorých účelom tieto právnické osoby vznikli) oslobodené od dane, príjmy z ostatných činností budú podliehať dani z príjmov až od výšky 300 tis. Sk. Znenie zákona schválené poslancami NR SR aj naďalej ponecháva inštitút tzv. daňovej asignácie. Fyzické aj právnické osoby budú mať možnosť darovať 2% zo zaplatenej dane nimi určenej právnickej osobe - neziskovej organizácii. Nová legislatívna úprava ruší mechanizmus daňovej motivácie, ktorý daňovníkom umožňoval znížiť si daňovú povinnosť o polovicu daru s hornou hranicou 2%.

Zákonom sa ruší tiež osobitná sadzba dane (od 5 do 25%) a zavádza sa aplikácia zrážkovej dane na vybrané druhy príjmov (výnosy z podielových listov, dlhopisov, výnosy a úroky z vkladov, či pokladničných poukážok) v jednotnej výške 19%. Dochádza k zmene systému zrážkovej dane, ktorá sa okrem výnimočných prípadov (napr. neziskové organizácie, FNM, správcovská spoločnosť, podielový fond, NBS) bude považovať za preddavok. V prípade „prevýšenia zaplatených preddavkov“ oproti vypočítanej výške dane v daňovom priznaní bude mať daňovník nárok na vrátenie preplatku.

Obsahom normy je aj zrušenie zdaňovania dividend a podielov na zisku zrážkovou daňou. Predmetom dane totiž nebudú príjmy, ktoré už raz predmetom zdanenia boli a ich ďalším zdanením by došlo k porušeniu zásady jediného priameho zdanenia. Podiely na zisku vyplácané už zo zdaneného zisku právnických osôb nebudú podliehať zrážkovej dani pri výplate ani zdaneniu u príjemcu. Ustanovenie sa vzťahuje na príjmy vykázané až v roku 2004, no direktíva EÚ nadradená slovenskému zákonu a platná od mája 2004 poskytne túto možnosť už skôr.

Zmena nastáva aj pri zdanení výnosov z doplnkového dôchodkového poistenia (DDP). Doteraz boli zdaňované celé dávky z tohto poistenia sadzbou vo výške 10%. Po novom bude 19-percentnej sadzbe dane podliehať iba dosiahnutý výnos z DDP, a nie celý stav účtu poistenia.

Okrem týchto ustanovení ruší sa množstvo výnimiek o oslobodení od daňových povinností. Zjednodušenie výpočtu základu dane sa má docieľiť obmedzeným rozsahom uznávania nákladov s požiadavkou ich zaplata. V roku 2004 príspevky zamestnancov ani živnostníkov na doplnkové dôchodkové poistenie do výšky 10 percent (max. do 24-tisíc ročne) ešte stále nebudú podliehať zdaneniu. Po tomto roku však príspevky zamestnanca na DDP už nebudú odpočítateľnou položkou zo základu dane. Ruší sa aj oslobodenie od dane príspevku zamestnávateľa na DDP zamestnanca, ktoré však ostávajú daňovým výdavkom zamestnávateľa. Príspevok zamestnávateľa zvýši základ dane zamestnanca, tieto príspevky zamestnávateľa však už nebudú súčasťou vymeriavacieho základu na výpočet poistných odvodov. Od roku 2005 ministerstvo financií s ministerstvom práce uvažujú nad ďalšou podporou dobrovoľného dôchodkového sporenia či už daňovými výhodami, alebo štátnou bonifikáciou.

Ruší sa akékoľvek daňové oslobodenie príjmov z predaja cenných papierov a obchodných podielov (s výnimkou CP nadobudnutých pred účinnosťou zákona), taktiež oslobodenie od dane výnosov z cenných papierov vydaných Národnou bankou Slovenska (NBS), oslobodenie výnosov znejúcich na cudziu menu, oslobodenie výnosov z hypotekárnych záložných listov. Ruší sa aj možnosť čerpania daňového úveru, taktiež zaniká limit uznateľnosti odpisov a nákladov na lízing pre osobné automobily. Zavádza sa možnosť tvoriť daňovo uznateľné opravné položky k nedobytným pohľadávkam až do výšky 100% (12 mesiacov po dobe splatnosti), nie je ale umožnený ich trvalý odpis.

Podľa pôvodne schválenej úpravy mali rovnej dani od januára 2004 podliehať aj výnosy z dôchodkových úspor, ktoré si ľudia budú dobrovoľne odkladať od roku 2005, pričom dôchodky prvého piliera zo Sociálnej poisťovne by zdaňované neboli. Avšak dodatočne zákonom o starobnom dôchodkovom sporení boli výnosy - t.j. budúce dôchodky z kapitalizačného piliera od rovnej dane oslobodené.

Oproti vládnejmu návrhu, ktorý predlžoval lehotu oslobodenia príjmu z predaja nehnuteľnosti až na 5 rokov poslanci pozmeňujúcim návrhom túto lehotu znížili na pôvodne platné 2 roky.

V neposlednom rade sa nový zákon približuje medzinárodnému daňovému právu definíciou a spresnením niektorých pojmov (zahraničná závislá osoba, stála prevádzkareň, finančný prenájom, daňová rezidencia, či hospodársky rok). Hospodársky rok bude možné používať ako zdaňovacie obdobie na základe súhlasu správcu dane. Okrem iného dochádza k zníženiu odpisových skupín na 4 (4, 6, 12, 20 rokov), od zrušenia piatej skupiny sú očakávané zvýšené investície v oblasti nehnuteľností. Poslancami pri prerokúvaní

Charakteristiky opatrení schválených v 4. štvrtroku 2003

zákona o dani z príjmu v parlamente bol podporený a predĺžený nárok na čerpanie daňových úľav pre príjemcov investičných stimulov až do konca roka 2006.

Celkový dopad na príjmy ŠR pre rok 2004 Ministerstvo financií SR odhadlo na -20,6 mld. Sk (výpadok 12,4 mld. Sk pri dani z príjmov fyzických osôb a 8,5 mld. Sk právnických osôb), ktoré budú vykryté vyššími príjmami zo zjednotenej dane z pridanej hodnoty na úrovni 19% a zvýšením spotrebných daní. Oba zákony spolu s novým zákonom o dani z prechodu a prevodu nehnuteľností a zmenami v daniach z nehnuteľností a v cestnej dani (plánované na rok 2005) predstavujú súčasť daňovej reformy.

Zákon nadobudol účinnosť 1. januárom 2004.